ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 14ης Ιουνίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Διανοητική και βιομηχανική ιδιοκτησία — Οδηγία 2001/29/ΕΚ — Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων — Άρθρο 3, παράγραφος 1 — Παρουσίαση στο κοινό — Έννοια — Πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων μέσω διαδικτύου — Ανταλλαγή προστατευόμενων αρχείων χωρίς άδεια του δικαιούχου»

Στην υπόθεση C-610/15

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών) με απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Νοεμβρίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Stichting Brein

κατά

Ziggo BV,

XS4ALL Internet BV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Ilešič (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 27ης Οκτωβρίου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— το Stichting Brein, εκπροσωπούμενο από τον J. C. H. van Manen, advocaat,

— η Ziggo BV, εκπροσωπούμενη από τους F. E. Vermeulen και E. A. de Groot, advocaten,

— η XS4ALL Internet BV, εκπροσωπούμενη από τους C. Alberdingk Thijm και C. F. M. de Vries, advocaten,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις V. Ester Casas και A. Gavela Llopis,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Segoin,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη G. Palmieri, επικουρούμενη από τον F. Di Matteo, avvocato dello Stato,

— η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes και M. Figueiredo, επικουρούμενους από τον T. Rendas, conseiller juridique,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τις G. Brown και J. Kraehling, επικουρούμενες από τον N. Saunders, barrister,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την J. Samnadda, καθώς και από τους T. Scharf και F. Wilman,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Φεβρουαρίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία, αφενός, του άρθρου 3, παράγραφος 1, και του άρθρου 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10), και, αφετέρου, του άρθρου 11 της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΕΕ 2004, L 157, σ. 45, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 195, σ. 16).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, του ιδρύματος Stichting Brein, το οποίο έχει ως σκοπό την προστασία των συμφερόντων των κατόχων δικαιωμάτων του δημιουργού, και, αφετέρου, της Ziggo BV και της XS4ALL Internet BV (στο εξής: XS4ALL), οι οποίες είναι εταιρίες παροχής πρόσβασης στο Διαδίκτυο, με αντικείμενο το αίτημα του Stichting Brein να υποχρεωθούν οι εταιρίες αυτές να διακόψουν την πρόσβαση στα ονόματα τομέων και στις διευθύνσεις IP της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων «The Pirate Bay» (στο εξής: διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων TPB).

Το νομικό πλαίσιο

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 9, 10, 23 και 27 της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:

«9) Κάθε εναρμόνιση του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να βασίζεται σε υψηλό επίπεδο προστασίας, διότι τα εν λόγω δικαιώματα είναι ουσιώδη για την πνευματική δημιουργία. Η προστασία τους συμβάλλει στη διατήρηση και ανάπτυξη της δημιουργικότητας προς όφελος των δημιουργών, των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών, των καταναλωτών, του πολιτισμού, της βιομηχανίας και του κοινού γενικότερα. Η πνευματική ιδιοκτησία έχει αναγνωρισθεί ως αναπόσπαστο μέρος της ιδιοκτησίας.

10) Για να συνεχίσουν τη δημιουργική και καλλιτεχνική τους εργασία, οι δημιουργοί ή οι ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες πρέπει να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τη χρήση των έργων τους, όπως και οι παραγωγοί για να μπορούν να χρηματοδοτούν αυτές τις δημιουργίες. Οι απαιτούμενες επενδύσεις για την παραγωγή προϊόντων, όπως τα φωνογραφήματα, οι ταινίες ή τα προϊόντα πολυμέσων, και υπηρεσιών όπως οι "υπ' αίτησιν" υπηρεσίες, είναι σημαντικές. Χρειάζεται κατάλληλη έννομη προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η εύλογη αμοιβή και η ικανοποιητική απόδοση των σχετικών επενδύσεων.

[…]

23) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εναρμονίσει περαιτέρω το δικαίωμα του δημιουργού να παρουσιάζει στο κοινό. Θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ότι καλύπτει κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης. Το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να καλύπτει κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής. Το δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να καλύπτει άλλες πράξεις.

[…]

27) Η απλή παροχή των υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσίασης δεν αποτελεί καθαυτή παρουσίαση κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας.»

4 Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα παρουσίασης έργων στο κοινό και δικαίωμα διάθεσης άλλων αντικειμένων στο κοινό», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά, όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.»

5 Το άρθρο 8 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κυρώσεις και μέσα έννομης προστασίας», ορίζει στην παράγραφο 3 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι δικαιούχοι να μπορούν να ζητούν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά των διαμεσολαβητών οι υπηρεσίες των οποίων χρησιμοποιούνται από τρίτο για την προσβολή δικαιώματος του δημιουργού ή συγγενικού δικαιώματος.»

6 Η αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας 2004/48 έχει ως εξής:

«Με την επιφύλαξη παντός άλλου διαθέσιμου μέτρου, διαδικασίας και μέτρου αποκατάστασης οι δικαιούχοι θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν αίτηση λήψεως προσωρινών μέτρων κατά ενδιαμέσου, οι υπηρεσίες του οποίου χρησιμοποιούνται από τρίτον για την προσβολή των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας του δικαιούχου. Οι όροι και οι διαδικασίες για τα εν λόγω μέτρα θα πρέπει να καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία των κρατών μελών. Όσον αφορά τις προσβολές του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, ήδη προβλέπεται υψηλό επίπεδο εναρμονίσεως με την οδηγία 2001/29/ΕΚ. Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει, συνεπώς, να θίξει τη διάταξη του άρθρου 8 παράγραφος 3 της οδηγίας 2001/29/ΕΚ.»

7 Το άρθρο 11 της οδηγίας 2004/48, το οποίο φέρει τον τίτλο «Απαγορευτική διάταξη δικαστηρίου», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, όταν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση που διαπιστώνει προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές να δύνανται να απαγορεύουν στον παραβάτη τη συνέχιση της εν λόγω προσβολής στο μέλλον. Εφόσον το προβλέπει η εθνική

νομοθεσία, η μη συμμόρφωση προς την απαγόρευση αυτή υπόκειται, εφόσον απαιτείται, σε επαναληπτικές χρηματικές ποινές, προκειμένου να διασφαλισθεί η συμμόρφωση. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι δικαιούχοι να δύνανται να στραφούν κατά ενδιαμέσου, οι υπηρεσίες του οποίου χρησιμοποιούνται από τρίτον για την προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, με την επιφύλαξη του άρθρου 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

8 Το Stichting Brein είναι ολλανδικό ίδρυμα για την προάσπιση των συμφερόντων των κατόχων δικαιωμάτων του δημιουργού.

9 Η Ziggo και η XS4ALL είναι εταιρίες παροχής πρόσβασης στο Διαδίκτυο. Πολλοί από τους συνδρομητές τους χρησιμοποιούν τη διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων TPB, η οποία λειτουργεί ως ευρετήριο αρχείων BitTorrent. Το BitTorrent είναι πρωτόκολλο διά του οποίου οι χρήστες (που ονομάζονται «peers») δύνανται να ανταλλάσσουν αρχεία. Κύριο χαρακτηριστικό του BitTorrent είναι ότι τα προς ανταλλαγή αρχεία είναι κατακερματισμένα, πράγμα που συνεπάγεται ότι για την αποθήκευσή τους δεν απαιτείται ένας κεντρικός εξυπηρετητής (server), με συνέπεια να περιορίζεται η επιβάρυνση των επιμέρους εξυπηρετητών κατά την ανταλλαγή. Για να μπορούν να ανταλλάξουν αρχεία, οι χρήστες πρέπει καταρχάς να κατεβάσουν ένα ειδικό λογισμικό, το οποίο ονομάζεται «client-BitTorrent» και δεν παρέχεται από τη διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων TPB. Το «client-Bit-Torrent» είναι λογισμικό που επιτρέπει τη δημιουργία αρχείων torrent.

10 Οι χρήστες (ονομάζονται «seeders») που επιθυμούν να θέσουν ένα αρχείο στη διάθεση άλλων χρηστών (που ονομάζονται «leechers») πρέπει να δημιουργήσουν ένα αρχείο torrent χρησιμοποιώντας το δικό τους client-BitTorrent. Τα αρχεία torrent παραπέμπουν σε ένα κεντρικό εξυπηρετητή (που ονομάζεται «tracker»), ο οποίος εντοπίζει τους χρήστες που δύνανται να διαθέσουν συγκεκριμένο αρχείο torrent, καθώς και το σχετικό αρχείο ήχου και εικόνας. Οι seeders ανεβάζουν (upload) τα αρχεία torrent σε διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων, όπως είναι το TPB, η οποία προβαίνει στην ευρετηρίασή τους, προκειμένου να είναι δυνατός ο εντοπισμός τους από τους χρήστες της πλατφόρμας και να μπορούν οι χρήστες αυτοί να κατεβάσουν (download) στους υπολογιστές τους τα κατακερματισμένα έργα στα οποία τα αρχεία αυτά παραπέμπουν, μέσω του client-BitTorrent που διαθέτουν.

11 Συχνά, αντί για αρχείο torrent χρησιμοποιούνται «σύνδεσμοι magnet». Οι σύνδεσμοι αυτοί εντοπίζουν το περιεχόμενο ενός αρχείου torrent και παραπέμπουν σε αυτό μέσω ενός ψηφιακού ίχνους.

12 Τα αρχεία torrents που διατίθενται στη διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων TPB παραπέμπουν ως επί το πλείστον σε έργα προστατευόμενα από το δικαίωμα του δημιουργού, χωρίς οι κάτοχοι του δικαιώματος αυτού να έχουν δώσει την άδειά τους προκειμένου οι διαχειριστές και οι χρήστες της πλατφόρμας να προβαίνουν στις επίμαχες ανταλλαγές.

13 Στο πλαίσιο της κύριας δίκης, το Stichting Brein ζήτησε να υποχρεωθούν η Ziggo και η XS4ALL να διακόψουν την πρόσβαση στα ονόματα τομέων (domain names) και στις διευθύνσεις IP της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων TPB, ούτως ώστε οι παρεχόμενες από αυτές υπηρεσίες πρόσβασης στο Διαδίκτυο να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προσβολή του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων τα οποία κατέχουν τα πρόσωπα των οποίων τα συμφέροντα προστατεύει το Stichting Brein.

14 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκανε δεκτά τα αιτήματα του Stichting Brein. Ωστόσο, οι εν λόγω εταιρίες άσκησαν έφεση.

15 Το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών) επισημαίνει ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, έχει διαπιστωθεί ότι, μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων TPB, τίθενται στη διάθεση του κοινού προστατευόμενα έργα χωρίς την άδεια των κατόχων των σχετικών

δικαιωμάτων. Έχει επίσης διαπιστωθεί ότι οι συνδρομητές της Ziggo και της XS4ALL, παρέχουν, μέσω της πλατφόρμας αυτής, πρόσβαση σε προστατευόμενα έργα χωρίς την άδεια των κατόχων των σχετικών δικαιωμάτων, προσβάλλοντας έτσι το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα των προσώπων αυτών.

16 Το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών) επισημαίνει, ωστόσο, ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου δεν συνάγεται βέβαιη απάντηση στο ερώτημα εάν η διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων TPB προβαίνει επίσης σε παρουσίαση έργων στο κοινό, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, καθόσον:

— έχει δημιουργήσει και συντηρεί σύστημα μέσω του οποίου οι χρήστες του Διαδικτύου συνδέονται μεταξύ τους προκειμένου να ανταλλάξουν τμηματικά έργα αποθηκευμένα στους δικούς τους υπολογιστές,

— διαχειρίζεται ιστότοπο μέσω του οποίου οι χρήστες δύνανται να ανεβάσουν στο Διαδίκτυο αρχεία torrent που παραπέμπουν σε τμήματα των έργων αυτών, και

— ευρετηριάζει τα αρχεία torrent που διατίθενται διαδικτυακά στον συγκεκριμένο ιστότοπο και τα κατατάσσει κατά τρόπον ώστε τα τμήματα των αντίστοιχων έργων να μπορούν να εντοπιστούν και οι χρήστες να μπορούν να κατεβάσουν τα έργα αυτά (ως σύνολο) στους υπολογιστές τους.

17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο των Κάτω Χωρών) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Προβαίνει ο διαχειριστής ιστοτόπου σε παρουσίαση στο κοινό κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, όταν στον εν λόγω ιστότοπο δεν παρουσιάζονται προστατευόμενα έργα, αλλά υπάρχει ένα σύστημα […] κατά το οποίο ευρετηριάζονται και κατατάσσονται για τους χρήστες μεταδεδομένα σχετικά με προστατευόμενα έργα τα οποία βρίσκονται στους υπολογιστές των χρηστών, έτσι ώστε οι χρήστες να μπορούν βάσει αυτών να εντοπίζουν καθώς και να “ανεβάζουν” και “κατεβάζουν” τα προστατευόμενα έργα;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

επιτρέπουν το άρθρο 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 11 της οδηγίας την έκδοση διαταγής εις βάρος διαμεσολαβητή κατά την έννοια των διατάξεων αυτών όταν ο διαμεσολαβητής αυτός διευκολύνει τις από τρίτους προσβολές κατά τον τρόπο που προαναφέρθηκε στο πρώτο ερώτημα;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

18 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ’ ουσίαν, εάν ο όρος «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, καλύπτει, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, τη διάθεση στο Διαδίκτυο και διαχείριση πλατφόρμας ανταλλαγής η οποία περιέχει ευρετήριο μεταδεδομένων σχετικών με προστατευόμενα έργα και μηχανή αναζήτησης, με συνέπεια οι χρήστες της να έχουν τη δυνατότητα να εντοπίζουν τα έργα αυτά και να τα ανταλλάσσουν στο πλαίσιο δικτύου peer-to-peer.

19 Όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν ώστε να παρέχεται στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.

20 Δυνάμει της διατάξεως αυτής, οι δημιουργοί έχουν δικαίωμα προληπτικής παρεμβάσεως, το οποίο τους επιτρέπει να παρεμβάλλονται μεταξύ των δυνητικών χρηστών του έργου τους και της παρουσίασης στο κοινό, στην οποία προτίθενται να προβούν οι χρήστες αυτοί, προκειμένου να την απαγορεύσουν (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

21 Δεδομένου ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 δεν διευκρινίζει την έννοια της «παρουσίασης στο κοινό», η σημασία και το περιεχόμενό της πρέπει να προσδιοριστούν βάσει των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία αυτή και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η ερμηνευόμενη διάταξη (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

22 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές της σκέψεις 9 και 10, η οδηγία 2001/29 έχει ως βασικό σκοπό την καθιέρωση υψηλού επιπέδου προστασίας των δημιουργών, ώστε να μπορούν να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τη χρήση των έργων τους, ιδίως σε περίπτωση παρουσίασής τους στο κοινό. Επομένως, η έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά, όπως αναφέρεται ρητώς στην αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας αυτής (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

23 Το Δικαστήριο έχει επίσης τονίζει, όσον αφορά την «παρουσίαση στο κοινό» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, ότι συνεπάγεται κατά περίπτωση εκτίμηση (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

24 Από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 προκύπτει ότι η έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» απαρτίζεται από δύο σωρευτικά στοιχεία, ήτοι μια «πράξη παρουσίασης» έργου και την παρουσίαση του έργου αυτού σε «κοινό» (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

25 Προκειμένου να εκτιμηθεί εάν ένας χρήστης προβαίνει σε πράξη «παρουσίασης στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πλείονα συμπληρωματικά κριτήρια, τα οποία είναι μη αυτοτελή και αλληλεξαρτώμενα. Συνεπώς, τα κριτήρια αυτά πρέπει να εφαρμόζονται μεμονωμένα αλλά και συνδυαζόμενα μεταξύ τους, δεδομένου ότι, ανάλογα με τη συγκεκριμένη περίπτωση, η βαρύτητά τους ενδέχεται να ποικίλλει (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

26 Μεταξύ των κριτηρίων αυτών, το Δικαστήριο έχει τονίσει, πρώτον, ότι καθοριστική σημασία έχει ο ρόλος του χρήστη και το αν η παρέμβασή του είναι ηθελημένη. Συγκεκριμένα, ο εν λόγω χρήστης προβαίνει σε πράξη παρουσίασης όταν, έχοντας πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, παρέχει στους πελάτες του πρόσβαση σε προστατευόμενο έργο, ιδίως μάλιστα όταν, χωρίς την παρέμβαση αυτή του χρήστη, οι συγκεκριμένοι πελάτες δεν θα μπορούσαν καταρχήν να έχουν πρόσβαση στο μεταδιδόμενο έργο (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

27 Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η έννοια του «κοινού» αναφέρεται σε έναν απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών, ενώ εξάλλου προϋποθέτει και έναν αρκετά μεγάλο αριθμό προσώπων (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

28 Το Δικαστήριο έχει επίσης επισημάνει ότι, κατά πάγια νομολογία, για να συντρέχει «παρουσίαση στο κοινό», πρέπει ένα προστατευόμενο έργο να παρουσιάζεται με ειδικό τεχνικό τρόπο, διαφορετικό από όσους έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι πρότινος ή, άλλως, σε «νέο κοινό», δηλαδή κοινό το οποίο δεν είχε ήδη ληφθεί υπόψη από τους δικαιούχους όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση του έργου τους στο κοινό (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

29 Τέλος, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως τονίσει ότι έχει σημασία αν μια παρουσίαση στο κοινό, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 Όσον αφορά, πρώτον, το ζήτημα εάν η διάθεση και διαχείριση διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, συνιστά «πράξη παρουσίασης», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας 2001/29, το προβλεπόμενο στο εν λόγω άρθρο 3, παράγραφος 1, δικαίωμα του δημιουργού καλύπτει κάθε ενσύρματη ή ασύρματη μετάδοση ή αναμετάδοση έργου σε κοινό που δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής.

31 Εξάλλου, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, για να συντρέχει «πράξη παρουσίασης» αρκεί, ιδίως, το έργο να τίθεται στη διάθεση του κοινού κατά τρόπο ώστε τα πρόσωπα που αποτελούν το κοινό να έχουν πρόσβαση σε αυτό όπου και όταν αυτά επιλέγουν, χωρίς να έχει σημασία εάν κάνουν χρήση της δυνατότητας αυτής (βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

32 Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί συναφώς ότι η παράθεση, σε ορισμένο ιστότοπο, συνδέσμων προς προστατευόμενα έργα τα οποία έχουν αναρτηθεί χωρίς κανένα περιορισμό πρόσβασης σε άλλον ιστότοπο, συνιστά παροχή στους χρήστες του πρώτου ιστοτόπου άμεσης πρόσβασης στα εν λόγω έργα (απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014, Svensson κ.λπ., C-466/12, EU:C:2014:76, σκέψη 18· βλ. επίσης, συναφώς, διάταξη της 21ης Οκτωβρίου 2014, BestWater International, C-348/13, EU:C:2014:2315, σκέψη 15, και απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, σκέψη 43).

33 Το Δικαστήριο έχει επίσης αποφανθεί ότι τέτοια περίπτωση συνιστά και η πώληση συσκευής ανάγνωσης πολυμέσων, στην οποία έχει προηγουμένως εγκατασταθεί πρόσθετο λογισμικό διαθέσιμο στο διαδίκτυο, το οποίο περιέχει υπερσυνδέσμους προς ελευθέρως προσβάσιμους στο κοινό ιστοτόπους, μέσω των οποίων παρέχεται στο κοινό πρόσβαση σε έργα προστατευόμενα από το δικαίωμα του δημιουργού, χωρίς την άδεια των δικαιούχων (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψεις 38 και 53).

34 Συνεπώς, από τη νομολογία αυτή συνάγεται ότι κάθε πράξη με την οποία ένας χρήστης, έχοντας πλήρη επίγνωση, παρέχει στους πελάτες του πρόσβαση σε προστατευόμενα έργα μπορεί, καταρχήν, να συνιστά «πράξη παρουσίασης», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29.

35 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 45 των προτάσεών του, μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων TPB τίθενται στη διάθεση των χρηστών της πλατφόρμας έργα προστατευόμενα από το δικαίωμα του δημιουργού, κατά τρόπον ώστε οι εν λόγω χρήστες να έχουν πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο καθένας.

36 Περαιτέρω, είναι αληθές ότι, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, τα έργα αυτά τίθενται διαδικτυακά στη διάθεση των χρηστών της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων TPB όχι από τους διαχειριστές, αλλά από τους χρήστες της πλατφόρμας. Ωστόσο, οι διαχειριστές αυτοί, οι οποίοι έθεσαν στη διάθεση του κοινού και διαχειρίζονται διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, παρέχουν, έχοντας πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς τους, πρόσβαση σε προστατευόμενα έργα, με την ευρετηρίαση και την αρχειοθέτηση στην εν λόγω πλατφόρμα αρχείων torrent μέσω των οποίων οι χρήστες μπορούν να εντοπίσουν τα έργα αυτά και να τα ανταλλάξουν μέσω δικτύου peer-to-peer. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 50 των προτάσεών του, χωρίς την πλατφόρμα που έθεσαν στη διάθεση του κοινού και διαχειρίζονται οι εν λόγω διαχειριστές, η ανταλλαγή των έργων αυτών από τους χρήστες δεν θα ήταν εφικτή ή, τουλάχιστον, θα ήταν δυσχερέστερη.

37 Πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτό ότι, θέτοντας στη διάθεση του κοινού και διαχειριζόμενοι την πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων TPB, οι διαχειριστές της παρέχουν στους χρήστες πρόσβαση στα προαναφερθέντα έργα. Επομένως, ο ρόλος τους όσον αφορά τη διάθεση των έργων αυτών στο κοινό είναι καθοριστικός.

38 Τέλος, οι διαχειριστές της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων TPB δεν προβαίνουν σε «απλή παροχή» υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσίασης, κατά την έννοια της αιτιολογικής σκέψης 27 της οδηγίας 2001/29. Συγκεκριμένα, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η συγκεκριμένη πλατφόρμα προβαίνει σε ευρετηρίαση των αρχείων torrent, ούτως ώστε οι χρήστες της πλατφόρμας να μπορούν ευχερώς να εντοπίσουν και να κατεβάσουν τα έργα στα οποία παραπέμπουν τα αρχεία torrent. Εξάλλου, από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι, πάνω από τη μηχανή αναζήτησης της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων TPB, παρατίθεται ευρετήριο στο οποίο κατατάσσονται τα έργα που τίθενται στη διάθεση του κοινού σε κατηγορίες ανάλογα με τη φύση, το είδος και τη δημοφιλία τους, οι δε διαχειριστές της πλατφόρμας ελέγχουν την ορθότητα της κατάταξης εκάστου έργου σε κατηγορία. Επιπλέον, οι εν λόγω διαχειριστές απαλείφουν τα εσφαλμένα ή απαρχαιωμένα αρχεία torrent και ελέγχουν συστηματικά το περιεχόμενο ορισμένων εξ αυτών.

39 Βάσει των επισημάνσεων αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η διάθεση στο κοινό και η διαχείριση διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη αποτελεί πράξη παρουσίασης, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29.

40 Δεύτερον, προκειμένου να συντρέχει «παρουσίαση στο κοινό», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, πρέπει επίσης τα προστατευόμενα έργα να παρουσιάζονται πράγματι σε κοινό (απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει, αφενός, ότι η έννοια του «κοινού» προϋποθέτει ένα ελάχιστο όριο, οπότε δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως κοινό ένας εξαιρετικά μικρός, δηλαδή αμελητέος αριθμός ενδιαφερομένων. Αφετέρου, για τον προσδιορισμό του αριθμού αυτού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα σωρευτικά αποτελέσματα που έχει το γεγονός ότι τα έργα καθίστανται προσιτά στους δυνητικούς αποδέκτες. Συνεπώς, έχει σημασία όχι μόνον ο αριθμός των προσώπων που έχουν ταυτόχρονα πρόσβαση στο ίδιο έργο, αλλά και ο αριθμός των προσώπων αυτών που έχουν διαδοχικά πρόσβαση στο έργο (βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

42 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι πολλοί από τους συνδρομητές της Ziggo και της XS4ALL έχουν κατεβάσει αρχεία πολυμέσων μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων TPB. Επίσης, από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι η πλατφόρμα αυτή χρησιμοποιείται από μεγάλο αριθμό προσώπων, λαμβανομένου υπόψη ότι στη διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων οι διαχειριστές του TPB κάνουν λόγο για πολλές δεκάδες εκατομμυρίων «peers». Συναφώς, η επίμαχη στην κύρια δίκη παρουσίαση στο

κοινό αφορά, τουλάχιστον, το σύνολο των χρηστών της πλατφόρμας. Οι εν λόγω χρήστες δύνανται, ανά πάσα στιγμή και ταυτοχρόνως, να έχουν πρόσβαση σε προστατευόμενα έργα τα οποία ανταλλάσσουν μέσω της πλατφόρμας. Επομένως, η παρουσίαση αυτή απευθύνεται σε απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών και αφορά σημαντικό αριθμό προσώπων (βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

43 Συνεπώς, με την επίμαχη στην κύρια δίκη παρουσίαση, τα προστατευόμενα έργα παρουσιάζονται όντως σε «κοινό» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29.

44 Περαιτέρω, όσον αφορά το αν τα έργα αυτά παρουσιάζονται σε «νέο» κοινό κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014, Svensson κ.λπ., (C-466/12, EU:C:2014:76, σκέψεις 24 και 31), καθώς και με τη διάταξη της 21ης Οκτωβρίου 2014, BestWater International (C-348/13, EU:C:2014:2315, σκέψη 14), αποφάνθηκε ότι νέο κοινό είναι το κοινό που δεν ελήφθη υπόψη από τους δικαιούχους όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση των έργων τους.

45 Εν προκειμένω, από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει, αφενός, ότι έχει γνωστοποιηθεί στους διαχειριστές της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων TPB ότι η πλατφόρμα την οποία θέτουν στη διάθεση των χρηστών και διαχειρίζονται παρέχει πρόσβαση σε έργα χωρίς την άδεια των κατόχων των σχετικών δικαιωμάτων και, αφετέρου, ότι οι ίδιοι οι διαχειριστές δηλώνουν εμφανώς στα ιστολόγια και στα φόρουμ που είναι διαθέσιμα στην εν λόγω πλατφόρμα ότι σκοπός τους είναι να θέσουν στη διάθεση των χρηστών προστατευόμενα έργα, παροτρύνουν δε τους χρήστες να πραγματοποιήσουν αντίγραφα των έργων. Σε κάθε περίπτωση, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι οι διαχειριστές της διαδικτυακής πλατφόρμας TPB δεν είναι δυνατόν να αγνοούν ότι η πλατφόρμα αυτή παρέχει πρόσβαση σε έργα χωρίς την άδεια των κατόχων των σχετικών δικαιωμάτων, δεδομένου ότι, όπως ρητώς επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, το σύνολο σχεδόν των αρχείων torrent που περιλαμβάνονται στη διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων TPB παραπέμπει σε έργα δημοσιευμένα χωρίς την άδεια του κατόχου των σχετικών δικαιωμάτων. Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι συντρέχει παρουσίαση σε «νέο κοινό» (βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Απριλίου 2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:300, σκέψη 50).

46 Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι η διάθεση στο κοινό και η διαχείριση διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, πραγματοποιεί σημαντικά διαφημιστικά έσοδα.

47 Πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτό ότι η διάθεση στο κοινό και η διαχείριση διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη συνιστά «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29.

48 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο όρος «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, καλύπτει, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, τη διάθεση στο Διαδίκτυο και διαχείριση πλατφόρμας ανταλλαγής η οποία περιέχει ευρετήριο μεταδεδομένων σχετικών με προστατευόμενα έργα και μηχανή αναζήτησης, με συνέπεια οι χρήστες της να έχουν τη δυνατότητα να εντοπίζουν τα έργα αυτά και να τα ανταλλάσσουν στο πλαίσιο δικτύου peer-to-peer.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

49 Δεδομένης της απάντησης στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

50 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

Ο όρος «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, καλύπτει, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, τη διάθεση στο Διαδίκτυο και διαχείριση πλατφόρμας ανταλλαγής η οποία περιέχει ευρετήριο μεταδεδομένων σχετικών με προστατευόμενα έργα και μηχανή αναζήτησης, με συνέπεια οι χρήστες της να έχουν τη δυνατότητα να εντοπίζουν τα έργα αυτά και να τα ανταλλάσσουν στο πλαίσιο δικτύου peer-to-peer.

(υπογραφές)